

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 2 • год. С • 29 януари 2021 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ВЕСТНИК „ТРАКИЯ“ НА 100 ГОДИНИ

ТРИБУН И ЛЕТОПИСЕЦ НА ТРАКИЙСКАТА КАУЗА

Изминаха сто години от излизането на първия брой на вестник „Тракия“ – дружествения печатен орган. Рожден му ден е 14 януари 1921 г. Негов редактор е Димитър Попниколов, революционен деец от Лозенградско. В уводната статия, озаглавена „До клоновете на дружество „Тракия“, се подчертава, че с издаването на вестника се удовлетворява една чувствителна нужда. Той ще има за цел да информира общественото мнение по тракийските въпроси и ще ратува за подобряване участието на тракийските бежанци... Съгласно устава всеки член е длъжен да получава вестника. Около редакцията се оформя широк дописнически кръг.

Още с раждането си нашата организация е неразривно свързана с печатната периодика. Заедно със създаването през 1896 г. на дружество „Странджа“ (началото на тракийската организация) във Варна, основател на което е и Капитан Петко войвода – се ражда и неговият печатан орган със същото име – „Странджа“. По-късно през 1908 г. в тракийския фронт влиза друго печатно оръжие – „Одрински глас“, издаван в София. В края на 1916 г. (на 22 и 24 декември) се провежда първият събор на на тракийските българи от Източна Тракия в предградията на Одрин Караагач (тогава в границите на България). В приетата резолюция се подчертава, че българското население в Одринско винаги е споделяло идеалите на целокупния български народ, вземало е участие в борбите за национално и духовно освобождение. Избран е Върховен комитет с председател проф. Димитър Михалчев от Лозенград. На следващия събор се утвърждават основните принципи на новото дружество, което вече обхваща тракийските българи и от Източна, и от Западна Тракия. Тогава се приема и решение за издаване на печатен орган. И това е „Тракия“.

Проф. Иван Филчев, който бе директор на Тракийския научен институт, изтъква ролята на вестник „Тракия“ за укрепване и разширяване на тракийското движение така:

Първо, той е подпомогнал да се обхванат организационно всички тракийски бежанци и граждани, които споделят техните възжелания. Броят на

дружествата в страната надхвърля 260, вестникът отразява тяхното учредяване и дейността им. Така става желан и търсен събеседник, като неговият тираж надхвърля 7200. Чрез него редовите читатели се запознават с решенията на Върховния комитет, на конференциите и съборите.

Второ, Голямо внимание вестникът отделя на социалните въпроси на тракийските бежанци и преди всичко по оземляването и устройването на техните многобройни семейства с жилища, като се описва положението на бежа-

въпросът за тракийските имоти остава открит.

Трето, според проф. Иван Филчев е отстояваната и пропагандирана от вестника етническата същност на тракийските българи като неделима част от българската нация и нейната идентичност, свързани с общността на езика, религията, бита и културата, с националноосвободителната идея. Същевременно в „Тракия“ осветлява демократическите принципи и патриотичните пориви за обединяване на всички българи, против историческата несправедливост, започнала от Берлинския конгрес през 1878 г., продължила с заробващите договори след Междусъюзническата война от 1913 г. и Ньойския договор от 1919 г.

Вестник „Тракия“ винаги отбелязва масовите прояви – чествания, свързани с Илинденско-Преображенското въстание, трагедията на беломорските българи край Маджарово, и с българските деца на Ириева нива, Одринската епопея, както научните конференции, организирани от Тракийския научен институт и неговите издания.

Превратът от 19 май 1934 г. наред със забраната на политическите партии в страната забрани и тракийската организация. А заедно с това бе спрян и в. „Тракия“ от 28 февруари 1935 г.

Журналистката-тракийка Мара Михайлова започва да издава през 1942 г. в Гюмюрджина вестник „Тракия“. Писателят Никола Инджов, който бе главен редактор на печатния орган на тракийската организация, казва, че е убеден в изобретения от Мара Михайлова идейно-тематичен модел за вестник на народностна основа като много сполучлив.

Защото въпреки наличието на конюнктурна информация, злободневна хроника и комерсиални колони, в гюмюрджинския „Тракия“ преобладават етнографски и фолклорни публикации, дело на забележителни учени и изследователи като Стою Шишков, Христо Караманджуков, Анастас Примовски. Гюмюрджинският „Тракия“ съдържа плодородния духовен пласт, който беломорските тракийци наложили в единната културна структура на българския народ.

Продължава на 2-а стр.

ПОКЛОН ПРЕД МАГДА ПЕТКАНОВА

Писателката е една от основателките на Тракийския женски съюз

Четете на стр. 5-6

ТРАКИЙЦИ СЕ ПОКЛОНИХА ПРЕД ДЕЛОТО НА АКАД. Л. МИЛЕТИЧ

паметната плоча на Любомир Милетич в София на ул. „Шипка“ 21.

Любомир Милетич е роден през 1863 г. в гр. Щип, един от центровете на българското Възраждане в Македония. Следва славянска филология в Загреб и Прага. През 1898 г. е приет за действителен член на Българското книжовно дружество, по-късно – Българска академия на науките, която дълги години ръководи като подпредседател (1911–1925г.) и председател (1925–1937г.) на Управителния ѝ съвет. Един от основателите и преподавателите на Висшето училище в гр. София, преотраснало по-късно в Софийски университет „Кл. Охридски“, чийто ректор става на два пъти (1900–1901 г., 1921–1922 г.). Той е почетен доктор и дописен член на много чуждестранни академии и научни дружества.

Академик Милетич е виден общественик и български патриот, който живее, радва се и страда с постиженията и неуспехите, с величието и погромите на Белия въпроса за националното освобождение и обединение на българския народ. След погрома на Илинденско-Преображенското въстание записва и впоследствие публикува спомените на видни революционни дейци,

отеките на посолствата, с надежда, че политици и дипломати ще прочетат за геноцида, на който са подложени тракийските българи. Представители на Съюза на тракийските дружества в България, на Тракийския научен институт, тракийското дружество в София и тракийското сдружение „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“ поднесоха цветя от името на тракийци и потомците на тракийските бежанци на

които са важен извор за историята на освободителните борби.

Любомир Милетич съпреживява силно трагедията на българското население в Източна и Западна Тракия през 1913 г. и на три пъти пътува в земите, присъединени към България по силата на Букурещкия мирен договор от 28 юли 1913 г., с който се слага край на Междусъюзническата война.

Продължава на 2-а стр.

СЪХРАНЯВАТ ВЕСТНИК „ТРАКИЯ“ ЗА ПОКОЛЕНИЯТА

Вестник „Тракия“ е запазен за поколенията, след като изданието беше дигитализирано и реставрирано от екип на Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ). Това е резултат на дългогодишното ползотворно сътрудничество между ВУЗ-за, общината, музея и читалището в град Малко Търново, пише седмичникът „Политика“:

Изданието може да бъде разгледано в Народно читалище „Просвета 1914“ в Малко Търново, каквато е била и волята на неговия дарител Пефтич Пастиров, родом от Малко Търново, който преди близо 100 години го дарява на читалището.

Екип от учени и изследователи от Университета по библиотекознание и информационни технологии в лицето на доц. Елена Савова, доц. Диана Стоянова и д-р Ралица Йотова

посетиха община Малко Търново. Поводът беше именно популяризиране на дейностите и резултатите по научно-изследователски проект „Иновативен модел за изследване и социализация на странджанското книжовно-документално културно наследство“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“.

Само преди година, по време на едно от проучванията реализирано по научноизследователския проект, финансиран от ФНИ, младите изследователи се обединиха около кауза за спасяването на част от книжовно-документалното наследство на Странджа. В резултат на техните усилия, в това число и на д-р Искра Цветанска – реставратор и консерватор, член на екипа на проекта, и г-жа Ивелина Иванова – предишният директор на Исторически музей „проф. Ал. Фол“, вестник „Тракия“ е съхранен за бъдещите поколения.

Продължение от 1-а стр.

Днешният вестник „Тракия“, орган на Съюза на тракийските дружества, продължава този модел. Но това ще стане много по-късно...

Настъпните промени след 9 септември 1944 г. доведоха и до възстановяване на тракийската организация. От 1 май 1946 г. започна да излиза и нейният печатен орган под названието „Тракийска дума“. Негов главен редактор бе големият журналист и публицист Петко Караделков. В уводната статия на първия брой се подчертава, че в страната има над 350 хиляди бежанци от Източна и Западна Тракия и вестникът ще води борба за тяхната защита и за разрешаването на спорните тракийски въпроси, което ще става по пътя на мира и демокрацията с общите усилия на целия български народ. Главното внимание е насочено към Мирната конференция в Париж за защита на националните интереси, в това число и по тракийския въпрос. В Париж бе изпратена и представителна делегация на тракийската организация, в която е и главният редактор на „Тракийска дума“ – Петко Караделков, както и Никола Спиров, Ламби Даналилов, войводата Димитър Маджаров и други.

По различни причини в това число и финансови вестник „Тракийска дума“ след 1951 г. престава да излиза. Не след дълго бе преустановено и съществуването на тра-

ТРИБУН И ЛЕТОПИСЕЦ...

кийската организация в познатия ѝ вид, тя бе превърната в благотворително културно-просветно дружество и нейните клубове бяха придадени на Отечествения фронт.

След 10 ноември 1989 г. започна възрождането на тракийската организация. Възстановяването ѝ стана с националната конференция на 7 февруари 1990 г. и избирането на ново Централно ръководство с председател Константин Карамитрев. От януари 1991 г. започна редовно да излиза и вестник „Тракия“. Вестникът зае достойно място в обществено-културни живот на страната, като се утвърди със сериозни исторически и актуални публикации и отразяване на важни моменти от живота на СТДБ и местните организации. Вече като национален вестник „Тракия“ се превърна в неуморен трибун за българската кауза за

границата на съвременна България, акцентира, че сред стотиците хиляди българи зад граница голяма част имат тракийски корени и е необходимо да се подпомага тяхното българско самосъзнание.

Тракийската кауза, която е общо-българска кауза, е жива – в търсенето на справедливост чрез обезщетяването за отнетите имоти на прогонените бежанци от Източна Тракия, в нашето желание да разкрием пред сънародниците си, а и пред света, трагичната орис на бежанците, станали жертва на първия геноцид през XX век (а той дори не се изучава в българското училище), да покажем подвига на нашите предци – във въстанията, във войните, в борбите на македоно-одринското революционно движение, да пазим за поколенията традициите и фолк-

лора на българите от Източна и Западна Тракия и Мала Азия, което определя нашата културна идентичност като българи. Макар да е малък по обем вестникът – само в осем страници, той намира място за важните теми от тази национална кауза като кауза за разкриване на съдбата на българите мохамедани у нас и на територията на Гърция, разобличаване на политиката за възрождане на неоосманизма в Турция. И не забравя да наблюдава как живеят днес тракийските дружества в страната, обединени от СТДБ.

Така че и днес „чувствителната нужда от вестник, който да информира общественото мнение по тракийските въпроси“ е очевиден факт. Пък и ние от страниците на вестника можем да разказваме за тия свои родолюбиви усилия, да се съизмерваме и да черпим от доброто, което научаваме. Има и срещи каквото да се опълчим, тъй като днес нашето общество, покварено от глобализацията и неолиберализма, допуска посегателства срещу изконни национални ценности, „пренаписване“ и изкривяване на историята, отродяване, а сред българите, изповядващи исляма, дори турцизиране. Съдбата на тракийци е част от съдбата на България и това не може да ни оставя безучастни.

Разбирайте тези думи, определящи донякъде и ролята на вашия вестник – „Тракия“, и като призив да го подкрепите. А подкрепата има две страни – участие на страниците му с вашите статии, писма, информации, писма, мнения, а другата е да се абонирате за него. „Тракия“ е най-евтиният вестник, но и най-бедният. Ако няма повече абонати, неговото съществуване е застрашено. А да останем ние, тракийци, без свой вестник, ще бъде непоправимо зло и обида за славните ни предходници.

Поради ограниченията на пандемията и затрудненията при придвижването абонатите за тази година са по-малко от предишните, което ни тревожи, затова се обръщаме към вас: Тези, които не са успели да подновят абонамента си, може да го сторят до 10 февруари в „Български пощи“ – ще получават вестника си десет месеца.

ТРАКИЙЦИ СЕ ПОКЛОНИХА ПРЕД ДЕЛОТО НА...

Продължение от 1-а стр.

През зимата на 1913 и пролетта на 1914 г. той се среща със стотици българи, принудени да напуснат родните си места в Одринско и Беломорска Тракия и да се преселят в България, където първоначално живеят при крайно трудни условия. Академик Милетич пътува по свой личен почин, ръководен от дълбокото си чувство на състрадание към жертвите на големите насилия и жестокости, извършени от турските войски и башибозушките отряди върху българското тракийско население. Фотоапаратът, който носи със себе си, му дава възможност не само да види извършените без-

чинства, но и да ги запечата върху богат снимков материал, част от който е приложен към неговата книга.

В публикацията си академик Л. Милетич цитира, преразказва или предава разказите на обикновените хора, с които се среща. Към всичко чуто и видяно той се отнася критично, за да установи неговата истинност. Така сведенията му добиват достоверност и могат да се използват като един от важните извори за изучаване на събитията в Одринско и Беломорска Тракия през лятото и есента на 1913 г. Те свидетелстват за стотиците кървави убийства, из-

жени и девойки, убийства на малки деца и старци, които действат потресаващи върху съзнанието на читателя. Особено потресаващи са жестокостите, извършени над българското население в гр. Феро. Тях авторът сравнява с жестокостите в с. Батак. Но Батак, пише той, е само едно село, а в Западна Тракия са извършвани масови кланета в цели 17 села. В Армаганската долина, където според него са избити голям брой българи, техните кости стоят непогребани цели два месеца.

Любомир Милетич е автор на 400 труда – книги и монографии, студии, рецензии и др., много от които са на немски, френски, сръбскохърватски и руски. Той ни завещава редица трудове на тракийска тематика като: „За Тракия“, „Родна Тракия“, „В Македония и Одринско“, „Западна Тракия и договорът за мир в Ньой“, „История на Гюмюрджинската република“, както и многобройните публикации и доклади, свързани с трагедията преживяна от тракийските българи през 1913 г.

гарията на цели села, изнасилвания на млади

КИРИЛ ЯНЕВ НА 95 ГОДИНИ

КИРИЛ ЯНЕВ

Големият български журналист тракиец Кирил Янев навърши достолепната 95-а годишнина. Роден на 7 януари 1926 г. в Ахтопол в семейство на бежанци от Одринска Тракия. Той е един от основателите на легендарното издание на СБЖ вестник „Поглед“. Бил е журналист във вестниците „Кооперативно село“, „Отечествен фронт“, зам.-главен редактор на „Труд“, един от създателите, а по-късно главен редактор на култовото списание „Отечество“. Влиза в екипа, сътворил първите броеве и на в. „Поглед“ – легендарното седмично издание на СБЖ. Работил е и в Комитета за телевизия и радио. Автор е на много художествено-документални книги като „Операция Пойнт Бленк – цел България“, „Смърт по право“, „Голямото журналистическо жертвоприношение“, „Фюрерът умря в 3,30 часа“. Написал е стотици журналистически и публицитични материали в медиите, сценарист е на много документални филми в БНТ. През 2017 г. стана носител на Голямата награда на СБЖ за цялостен журналистически принос

„Йосиф Хербст“.

Ето част от откровенията на големия ас на журналистическата професия, които той споделя преди време в интервю пред Розалина Евдокимова от сайта на СБЖ

„Бил съм всякакъв – „свободен репортер“, стажант-практикант, словослагател (правех заглавия), зав. сектор, зав. отдел, отговорен секретар (в четири вестника), главен редактор. Твърдя: навсякъде ми беше интересно. Никъде не съм скучал ни най-малко. От някои редакции взех повече, от други по-малко.

Бих посочил две изпитания, наричани днес „предизвикателства“. Когато бях във вестник „Кооперативно село“, обходах цяла селска България, твърдя – „цяла“, опознах нещата отблизо, хората от непосредствено общуване. Осъзнах големия сел-

ски корен на България, за добро, разбира се. Интересно ми беше да се блъскам по цели дни и нощи за репортаж, да пътувам с всякакви превозни средства. Обичах сутрин да

стигнах до вестникарството вече се признава за наука, макар че всъщност то е изкуство“. Точно така. Но кажете, как се съчетава наука с изкуство?“

си взема новия вестник и да чета, да се любувам на собствените си премъдрости, наивни и смешни днес.

В професионално отношение голямото преживяване беше „Поглед“, където се убедих в правотата на думите на моя пръв главен редактор Димитър Дъбин в Бургас: „Журналистиката е по-висока, отколкото са дълбоки Хималаите“.

Сред медиите на първо място слагам вестникарството. Точно за него моят заочен наставник Йосиф Хербст казва: „Ве-

МАЙСТОРЪТ ДО МЕН

ПЕТЪР ГЕРАСИМОВ

С журналиста Кирил Момчилов, с когото работехме преди половин век в „Работническо дело“ се срещнахме случайно преди дни край една от малкото останали стари и стилни сгради в столицата – сегашния дом на Министерството на земеделието. Петре, защо не напишеш нещо за нашия общ колега и приятел Кирил Янев? – започна направо той. – Често те споменаваме с Кирчо, той кара вече деветдесет и втората си година, трудно излиза, но пак си е същия юнак...

„Защо не? – отвърнах на въпроса с въпрос и се разминахме – всеки поел пътя си. И внезапно пред мен застана фигурата на Кирил Янев, висок, слаб, вечно жизнен и усмихнат, леко попригърбен – като повечето мъже над метър и осемдесет. И си дадох сметка, че с този истински ветеран и доайен на българската преса нашите журналистически пътища са се пресичали и разминавали повече от 30 години. Той беше активно пиещ човек, публицист до дното на душата си, но неговата орисия беше почти винаги да заема длъжността „отговорен секретар“ – една много важна позиция във всяко периодично издание, но не и най-благодарната, върху нея – освен творческите, лежаха и сума ти административни отговорности...

Писал съм вече за първите си срещи с Кирил Янев, през 1963 – та, на улица „11-ти септември“, в редакцията на в. „Кооперативно село“, където той – естествено – беше отговорен секретар, а моя милост, „зелен листец“ на 20 ларника заемах хоноруваната 50 – левова длъжност „стажант – литсътрудник“ (по-ниска редакторска степен можеше да има само в мазето на вестника).

Разбира се, Кирил Янев беше на светлинни години разстояние от мен – и като въз-раст, (вече в четвъртата си декада), член на

ръководството на „Коопсело“, известен журналист; и все пак, когато се срещаме по коридорите на вестника той намираще една приятелска, колегиална усмивка и две – три поощрителни думи и за мен.

Една от първите ми сериозни професионални срещи с него беше през 1968-та, пет години по-късно, когато вече работех във в. „Народна младеж“. В един прекрасен ден, минавайки по улица „Съборна“, току зад гърба на Българска народна банка, срещу която се помещаваше на времето посолството на САЩ, мярнах на рекламнo-информационната (сиреч пропагандна) витрина странен фотоколаж: черно – бели снимки от Америка от края на деветнайсети век и съвременни цветни етюди и един текст с големи 20-сантиметрови букви – „Много неща се промениха, г-н Константинов, но отдолу ние си оставаме пак същите!“ Признавам си, сепнах се в първия момент, защото и моята фамилия по паспорт беше Константинов, а и въобще не допусках, че с тоя панибратски тон американските „информатори“ си позволяваха да се обърнат към един покоен класик на българската литература – Алеко Константинов. Когато зачетох по-дребно набраните текстове на витрината, разбрах, че тя се посещава на 75 годишнината от публикуването на всеизвестния пътепис на Щастливеца „До Чикаго и назад“.

Една пропагандна простотия, която подпали вестникарското моторче. Отидох бързо в редакцията и написах гадничък памфлет на тема „Да, господа, вие сте си пак същите!“, като цитирах думи на един от героите на Алековия пътепис – бай Недял-кович, който казва „Овде е велика корупция“, „Парица е царица...“ и т.н. Занесох писанието си на главния редактор, заинтригуван той го пое с думите,

че след малко ще си каже мнението. Това „малко“ продължи до следващия следобед, когато той ме викна, леко притеснен и каза, че материалът е „находка“ и „остричък“, но като сондирал мнение „по-горе“ – сиреч в ЦК на Комсомола, му казали, че е хубаво да се махне текстът за витрината. Сиреч – лежа си, например, аз в леглото, върху ми пада пътеписът на Ща-

стливеца и ме осенява гениалната мисъл да направя сравнение между стара и нова Америка. „Глупости“ – изрече моята македонска уста – пуста, грабнах си материала с думите: „Това е моя идея, а не поръчка от редакцията“ и си излязох. Половин час по-късно бях в „щаба“ на в. „Поглед“, където Кирчо Янев и Тамара Джеджева (лека й пръст) прочетоха пасквила ми, казаха „пускаме го веднага и изпратиха Иво Хаджимишев да направи „дискретна“ снимка на витрината на американското посолство. Това беше „Поглед“ и това беше Кирил Янев през ония отдавна отминали години.

Няколко години по-късно, през 1975-та, отново се срещнахме – почти като съзаклятници – в един тих, служебен апартамент на Оте-

чествения фронт на малката, красива улица „Върбица“ – десетина души, които трябваше да направим „Отечество“ първото писателско-обществено списание, излизащо на 15 дни (почти седмично!).“ Беше ни събрал покойният забележителният писател и публицист Серафим Северняк, един мъж роден за ръководител на печатно издание, с когото изкарах едни от най-хубавите си и активни години в 54-годишната си журналистическа практика. И отново в екипа беше вечният оптимист и страшен работяга Кирил Янев, търсец винаги „пиперливата тема“, зает отгоре на това с разпространението, печата и всякакви други нелеки организационни задачи, които стояха (както вече казах за първи път) пред екипа на „Отечество“. Той отново беше отговорен секретар, а аз – член на редколегията и зав. международния отдел. Тогава вече се виждахме многократно всеки ден – планьорки, летучки, конкретни разговори по следващия брой и какво ли още не.

Още ми е чудно как този човек намираще време и за писане, затрупан с нелеките административни задачи около едно обемисто и бързо пулсиращо печатно издание като списание „Отечество“. Може би, защото преките му задължение го „приковаваха“ към служебния стол, той не пътуваше често в командировка, но за това пък намираще време грижливо да събира документи и архивни материали и да готви изключително интересни публицитични книги.

Но, като че ли и това не е най-важното, най-запомнящото се в облика на човека и публициста, жилавия тракиец Кирил Янев. По-разително е творческото му дълголетие, публикуваните стойностни и много интересни книги, когато той надхвърляше вече 70-те и дори 80-те си години!

Ще си позволя да дам само два примера: книгата му „Опера-

ция „Пойнт Бленк“ – цел България“ (point blanc – точно попадение – б.м.) излязла през 2010, близо до датата на 65-годишнината от края на Втората световна война, както и задълбочената документалната студия „Хитлер умря в 3.30 часа“, излязла на книжния пазар съвсем наскоро – през 2015 г.

Изкушавам се да приведа и някои данни от „Операция „Пойнт Бленк“: стратегичес-кият план „Точно попадение“, е приведен в действие през лятото на 1943 г., от 10 юни и продължава до пролетта на следващата 1944-та. С кодовото название „Point blanc“ започва „шахматното“, тотално бомбардиране, което Чърчил оправдава с думите: „Искаш ли да унищожиш нещо, унищожи всичко“. Въздушната офанзивата трае седем ужасни месеца. През това време са извършени въздушни нападения над 178 градове и села в България; върху София се стоварват 11 масирани удара; бомби падат над Враца и Дупница, жертви на въздушни удари са също и градовете Пловдив, Плевен, Русе, Калюфер, както и много други населени места. Общо са пуснати 435 тона бомби – 40 000 „подаръка“ за България. От бомбардировките са загинали 1720 българи, повечето граждански лица, ранени са 2071 души. Само в столицения град са разрушени и опожарени 12 567 сгради, от които 5232 – напълно. Американските и английските ВВС са изгубили над 100 самолета, загинали са 159 офицери и сержанти, в плен са попаднали 329 летци и членове на екипажи. Хубаво е човек да помни тези ужасни цифри, когато минава край паметника, в прослава на американските летци, издигнат в София... Наистина хубаво е да си „още юнак“ в писането, макар и краката вече да не слушат много добре: духът, умствената енергия, творческата искра – това са изключително ценни неща, които рисуват облика на забележителния Кирил Янев-майсторът до мен.

РОДОВАТА ПРИНАДЛЕЖНОСТ — ВДЪХНОВИТЕЛ НА КУРАЖ И ОПТИМИЗЪМ

ПРОФ. Д.ИК.Н. ПЕНКА НАЙДЕНОВА

Развитието на комуникационните връзки и учението on-line са иновативен продукт на съвременното, който идва да улесни, но не и да унищожи хубавото и успешното, достигнато от хората. Това личи и от огромната лавина от книги, която залива с разнообразието си нашия пазар, и от читалищната дейност в страната, и от факта, че в домовете ни винаги има кът за библиотека. Сред цялата книжна литература у нас все повече се утвърждава един своеобразен жанр на описания на родовете, роднинския живот и пръскането на поколенията им до съвременната реализация на най-младите им наследници. Сред тях нараства интересът към родовия произход заедно с все по-вече родители, оттеглящи се от активна работа, които се посвещават на родоиздирване и родоописание. За въздействието на това явление може много да се говори и преценява. В неговия ход тук отбелязваме, че този жанр все повече се оформя стилово и по видове, и стига до концептуални заключения.

В случая се позоваваме на една новоизлязла книга под заглавие „Застинали огнища на българщината. Село Девлетли-агач, Лозенградско“, Варна, Славена, 2020, 335 с. с автор доц. д-р Геновева Михова, специална книга за тракийските родове от това българско село, за драматичната им участ като бежанци намерили приют в България и Русия. Като доктор по социология

авторката издава и редица научни публикации с демографско-социологическа и друга проблематика. Може да се предположи, според заглавието, че тази нова книга е историческо и социално изследване „израз на любовта ѝ към Тракия и съпричастността към тракийската кауза“ както я представя самата тя. Всъщност това е вярно, само ако се знае, че този израз произтича от обвивката на родовата атмосфера, която авторката представя в описанието на съдбата не само на собствения ѝ тракийски род, но и на много други земляци на предците ѝ. Това може да се почувства, а после – разбере от прочитането на самата книга. При първото ѝ прелистване читателят усеща преливане на някакво чувство, силно и непоколебимо чувство на любов и преданост не само към рода, а и към родния край, към родината, разкъсвана и окървявявана на части, сглобявана и допълвана от много родове по изминавания от тях страдалчески и героичен път към сърцевината ѝ, където просперират сегашните живи и активни потомци в модерното общество. Родът в историческото си развитие е символ на устоите, твърдостта и обичта на българския народ в изграждането на Нова България след сложните събития на Освобождението ѝ във времето на век и половина оттогава. Проследяването му по пътя на множество родове от едно и също българско село в Одринска Тракия прави тази книга своеобразно историческа, още повече с описанието на обществено-

но-политическата обстановка и последиците от Балканските войни, както и от етническото прочистване на европейската част на османската империя от изконно българско население. В тази обстановка протича съдбата на едно българско село в чужда територия и с другоезично име, както на много такива села, в които се вливат повече от половин милион бежанци от Тракия и преселници в България и други краища на света, за които в книгата се говори. Това я прави историческа по информация, но без отежен научен анализ, по принцип тя е с друго предназначение. Затова повествованието за човешкото изпитание и твърдост на тракийските българи е леко и достъпно и доближава книгата до художествената литература. Тук се вметва грижовно събраната информация за развитието и разпръскването по места, у нас и зад граница на избраните за примерно описание родове по местоположение, образование, квалификация и родителство на последователните поколения. Това придава информативния облик на книгата. Той е смесен с чувството на привързаност и обич,

заедно с гордостта на автора от очертаните качества на визираните родове, изявени при тежки военнополитически условия и гражданска трудова дейност – устойчивост и твърдост, вяра и оптимизъм, преданост и обич, преливащи от род към родина. Къде и как тук прозира психологията и етиката трудно може да се определи. Това ни разрешава да причислим тази нова интересна книга към своеобразния жанр на публикациите с родов акцент на обекта на описанието, но с определен иновативен момент. Описанието се вметва в рамката на определени исторически събития от военнополитически, бихме прибавили и икономически, социален и демографски характер. Така не само се описват цялостно условията на преживяването на съответния род и развитието му във времето под тяхното въздействие. Пролитава самото участие и принос на родовите единици в развитието по различните му направления – стопански отрасли, управление, социални дейности, образование, култура, здравеопазване. Това участие няма само материално и парично стойностно измерение. Остава неизмерим приносът на унаследения дух и характер на устойчивия в годините български род, възпроизвеждащ все по-знаещи, образовани и способни поколения с все такава привързаност и любов към род и родина. Това е новото и възвращащото в тази книга, неслучайно носеща заглавието „Застинали огнища“, внушаващо стремеж те да се разпалят и греят отново, а паметта за тях да се възкреси в родината на създателите им – тракийски българи, изстрадали участа си, но неотказали се никъде и никога от България. Толкова живо това е описано в събитията, свързани с борбата за български език в черковнослуженията и образователното дело, с участие в националноосвободителното движение, с трудови-

те задължения, с принудителното бягство през Странджа планина към родината, когато хората жертват дори децата си, но не като роб-

ска тълпа, а като съзнателни родолюбци, предани на род и родина. Всеки читател тук неволно може да си спомни за десетилетната борба за църковна независимост, за жертвите на нашите възрожденци, за собствения родов път и да го съпреживее.

Тази книга е преди всичко възбуждащо напомняне на историята на нашите предци и родове, които захранват и до днес традиционната ни обич и привързаност към децата и семейството, наша най-голяма национална ценност. Книгата свидетелства как тракийските българи, напуснали принудително над 250 български села само от Източна Тракия, успяват да съхранят на новите територии селищно-земляческите си общности и да предадат на идните поколения информация за родното място на предците им и спомена за бащините

им огнища. Истинско постижение на автора е установената връзка с потомците на преселените в Бесарабия българи от с. Девлетли-агач за което не са могли да попречат нито изминалите 190 години от заселването им там, нито границите помежду им.

Извършената на основата на богат изворов материал и емпирични данни изследователска работа за идентифицирането на жителите на с. Девлетли-агач, проследяването на житейските събития на отделните фамилии по пътя до новите им местожителства и битовото им устройване в родината и извън нея, представят един калейдоскоп от драматични човешки съдби, достойни да бъдат запомнени и съхранени в народната памет.

Тази книга носи не само познание, а и истинско възбуждащо и вдъхновяващо. Отделно от тази непосредствена и обективна оценка стоят възможностите за научно изследване и определяне на общо споменатите качества на книгата като жанр на публикации с родовата тематика. Тя не е паралелна на научните теоретични и емпирични изследвания на родовете от страна на историческата демография или историята и др. науки. Елементи от тях присъстват за осведоменост на читателя като фон за изтъкване на една сложна и трайна социално-демографска общност с икономически корени. Тя се представя другояче – променяща се с времето, но оставаща силна във възпроизводството на поколения с борчески твърд характер и творчески дух. Това е безценен социален капитал – наследство от род и родина, продължаващ да живее в съзнанието на всеки българин.

Тази книга е успех за автора и за всеки читател, докоснал се до този дух, който обяснява националната ни сила и устойчивост, любов и вяра в преодоляване на всякакви препятствия по пътя на развитието.

ЗА АВТОРКАТА

Доц. д-р Геновева Михова е родена на 10 ноември 1941 г. в с. Белоградец, Варненска област. Потомка е на бежански род от Източна Тракия, преживял участта на стотици хиляди наши сънародници да бъдат прогонени от родния край. Завършила е Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специалност „История“. Научно-изследователската идейност протича основно в Българска академия на науките, където от 1990 до 2011 г. е на работа в Института по демография, трансформиран по-късно в Център за изследване на населението. Била е избирана за научен секретар и е изпълнявала длъжността директор на института. Понастоящем е директор на филиала на Тракийския научен институт във Варна.

статии. Била е ръководител на 3 международни проекта по линия на Европейската комисия и на двустранното научно сътрудничество. Ръководител и участник е в изследователските екипи на 15 национални проекта.

Настоящото изследване е израз на любовта към Тракия и на съпричастността към тракийската кауза, наследени като свещен завет от предците.

ПОКЛОН ПРЕД МАГДА ПЕТКАНОВА

Писателката е една от основателките на Тракийския женски съюз

През 2020 г. се навършиха 120 години от рождението на Магда Петканова (1900–1970 г.) Магда Петканова е една от основателките и активните деятелки на Тракийския женски съюз. Ръководството на Тракийския женски съюз бе провело разговори за съвместно честване на годишнината с музея „Литературна Стара Загора“. Това е един интересен музей, съхранил литературната памет на града. Неслучайно наричат Стара Загора „град на поетите“. В началото на музея посетителите се посрещат от пано, на което са подредени портретите на най-известните старозагорски поети и писатели: Кирил Христов, Гео Милев, Веселин Ханчев, Иван Хаджихристов, Иван Мирчев и др. В центъра на това пано е снимката на единствената жена сред плеядата старозагорски творци, красива и магнетична. Това е Магда Петканова, която „...с изисканата си външност, с високата си и стройна фигура, със светлите очи и буйните руси коси излъчваше една духовна хубост. Нейната тъжна усмивка подсказваше, че и тя жадува за радост, за частица човешко щастие...“ (спомен на Георги Крънзов). Директорът на музея Иван Матев има особено пристрастие към личността на Магда Петканова и при срещите, които имаме с него, дълго и увлекателно разказваше за личността ѝ и за творчеството ѝ. За съжаление пандемичната ситуация осуети това честване. Както беше осуетено честването на годишнината и на друг наш класик Захарий Стоянов

Житейски път на Магда Петканова

Магда Петканова е родена на 16.08.1900 г. в с. Хан Аспарухово, общ. Стара Загора. Семейството, в което е отраснала, ѝ дава това, което е необходимо за оформянето ѝ като блестяща поетеса и писателка, като човек, който е силно обществено ангажиран. Израснала в семейство с 14 деца, тя през целия си живот отдава сили и любов за изграждане на свое сплотено семейство и за отглеждане на трите деца в това семейството.

Много интересна личност, от която Магда се възхищава е дядо ѝ Никола Атанасов. За него самата Магда си спомня: „Дядо ми по майка е роден във Велес. Когато получили там вестник „Македония“ на дядо Славейков, малкото момче, водено от баща си, тръгва за Цариград, за да открият този голям

българин. Намират печатницата му и той остава там да се учи и работи като словослагател. После, след Освобождението, той придружава дядо Петко и в Сливен, и в Пловдив. Поради това и аз съм родена в Тракия“. По-късно Никола Атанасов става близък приятел на Иван и Пенчо Славейкови, на Димитър Благоев, на д-р Миркович... Драго Колев, бащата на Магда, при опожаряването на Стара Загора през Освободителната война бил спасен от незнаен руски конник, който го отнесъл в планината над Шейново.

В семейството, в което е израснала Смарайда, е създадена голяма библиотека и българската литература е на особена почит. Всичко това е дало огромно отражение при формиране на литературните интереси на Смарайда, както е рожденото име на Магда. В семейството си тя получава уроците по родолюбие, което се усеща в творчеството ѝ и в активната обществена позиция, която тя има през целия живот.

Съдбата дава на Магда още шансове – като ученичка тя живее в София в пансиона госпожа Узунова, майка на Дечко Узунов, което също оформя нейните критерии за красота и съвършенство. Като студентка Магда учи математика в Университета в София.

Писателката Магда Петканова

Нейни творби се появяват за

първи път през 1923 г. в „Неделно утро“, а след това редовно публикува в сп. „Хиперион“, „Демократически преглед“, „Вестник на жената“. С годините Магда Петканова се утвърждава като една от големите интелектуалки на времето си. Автор е на книгите „Македонски песни“ (1927, с подпис Магда Минева, „Изгубен камък“ (стихове, 1933; награда на Съюза на българските писатели), „Кавали свирят“ (стихове, 1939), „Стихотворения“ (1939), „Стихотворения“ (1958), „Една от нас“ (стихове и пиеси, 1970).

Магда Петканова започва своя творчески път като поетеса, но постепенно с годините се насочва към театъра, като след 1945 г. се отдава основно на драматургията, като пиесите, които пише са в стихове и със сюжети от българската история. Тя пише либретото на оперите „Ивайло“, „Левски“, „Към пропасть“ и „Сеяч на дните, дето идват“. Автор е на драмата „Царица Теодора“ (1946).

След 1939 г. се спират нейните публикации, съгласно Закона

на Македония и Тракия и това се чувства в цялото ѝ творчество. Още съвсем млада, едва на 24 години, тя е една от основателките на Дружеството на българките с висше образование (29 май 1924). Между целите на това дружество е насърчаването на българските жени към обществена и научна дейност. Тя е член на Клуба на писателките заедно с Яна Язова, Дора Габе, Елисавета Багряна, Фани Попова-Мутафова, Калина Малина и др. Те пътуват из страната на литературни четения, проповядвайки и идеята за насърчаване на българската жена към научна и обществена дейност.

Магда Петканова става член на Съюза на българските писатели (1931) и член на Клуба на жените писателки (1930-1947). Член на редакционната колегия на сп. „Театър“ и на ръководството на секция „Драматургия“ при СБП (след 1946).

Важен момент в нейния живот е създаване на семейство с Константин Петканов. Чрез него тя се запознава отблизо с трагедията на тракийските българи. Със своята будна съвест тя започва да работи за облекчаване на съдбата на тракийските жени. Заедно с Мара Михайлова тя става един от създателите на Тракийския женски съюз, имащ за цел пробуждане на жените тракийки за обществена изjava.

За времето преди войната, с творчеството си и активната си обществена позиция, Магда Петканова се очертава като една от най-изявените обществени фигури с ясен поглед за мястото и ролята на жените в обществото. Магда Петканова е удостоена е с наградата на Съюза на българските писатели за книгата ѝ „Изгубен камък“ (1933) и за драмата ѝ „Царица Теодора“ (1945). Носителка е на орден „Кирил и Методий“ – първа степен.

Жената и майка Магда Петканова

Магда Петканова носи в себе си вътрешното убеждение, че без семейството и децата една жена не може да бъде осъществена напълно. Тя изживява огромно разочарование след разтрогването на първия ѝ брак. Едва на 27 години тя остава сама с малко дете. Това не я пречупва и тя успява да твори, да се издържа сама, да гледа детето, да бъде обществено активна.

за защита на държавата. Такова е стихотворението „Тиранинът“, забранено от цензурата през 1943 г. В този период е свалена от игра в Народния театър пиесата „Царица Теодора“. Ето какво разказва Магда Петканова: „...оказа се неудобно да се припомни, че една еврейка е била съпруга на български цар“. Пиесата е поставена на сцена през 1946 г.

Следват „Буна за земя“ (1956), „Бунт за хляб и народна правда“ (1961), „Една от нас“ (1961), „Самуил“ (1961), „Апостолът на свободата“ (пиеса в 3 действия в стихове, 1966) и др., на повестта „Левски“ (1957), биографичния очерк „Райна княгиня“ (1962).

Много силни и актуални в днешното бездуховно време са думите на цар Самуил от едноименната пиеса:

„Короната ниш може да загубим, държавата дори, но знай, беда е, ако загине българският дух. Врагът отне та хиляди очите, да бдим-душите да не ослепи!“

И днес тези думи звучат много силно, като завет към поколенията.

Няма българин, който да не се е прекланял пред любовта и красотата, които ни разкрива филмът „Шибил“, на който сценарист е Магда Петканова (1968, съвместно със Захари Жандов). Интелектуалка, владееща няколко езика, тя превежда от полски, чешки, сърбохърватски език либрета на опери.

Участие в обществен живот

Магда Петканова през целия си живот е била силно ангажирана с обществените проблеми. Тя дълбоко изживява загубите

Магда Петканова с дъщеря си Сълза Петканова и Елисавета Багряна

Продължава на 6-а стр.

ПОКЛОН ПРЕД...

Продължение от 5-а стр.

Истинско семейство, такова каквото тя си е представяла, създава след като се запознава с Константин Петканов. В него тя намира това, което е търсила – мил и любящ съпруг; високо ерудиран писател, с който имат общи професионални интереси; обществено ангажирана личност. След като се омъжва за Константин Петканов Магда се оказва майка на три деца, защото Петканов е вдовец с две малки момиченца. Магда започва да се грижи за трите деца.

„Дойдох от вяра осенена,
аз – отзвук на предвечен зов:
на место майката рождена
да бѣда радост и любов“

Сълза Петканова си спомня: „От първия миг я нарекохме „мамо“ и тя зае мястото на починалата мама Станислава.“ Грижите за семейството крадат от времето за творчество и Магда пише в малкото мигове за почивка. След години самата тя споделя, че ако не са били грижите за семейството творчеството ѝ би било много по-голямо. Но тя е приела тази си съдба, която ѝ носи пълна удовлетвореност в живота като писателка, майка и съпруга.

нейния протест „Стига с това зайченце бяло!“, то всеки българин от бебешката количка расте с бялото зайче. Същата съдба има и „Ако зажалиш...“.

Готвейки неосъщественото

■ Акад. Константин Петканов

честване на Магда Петканова попаднах на една интересна публикация, която бе свързана с историята на едно стихотворение на Булат Окуджава. В края на август 1970

тив.

Сигурно българските приятели на Окуджава са му разяснили съдържанието на песента. А „драмската ракия“ и „одринското вино“ са свързани с тъгата по изгубената родина – Егейска Македония и Одринска Тракия, които стотици хиляди българи напускат и никога няма да могат да се върнат по родните места. А на Булат Окуджава, който е автор на исторически романи и на песента „Изселен от Арбат съм“, е познат този мотив и той не би могъл да остане равнодушен към темата за „изгубената родина“. Булат Окуджава обяснява, че този текст може да бъде разбран само от българи и по тази причина не превежда песента, а започва да пише свой текст. Него

го привлича и друг пласт на стихотворението – този за раздялата. Ако идваш на гости „кротко и мирно“, ще заслужиш само почерпка, а за да преодолееш раздялата и в името на любовта трябва да си по-решителен и да „прескочиш портите“. В този момент Окуджава изживява любовна драма и този мотив го пленява.

На 16 октомври с.г. първата строфа вече е готова.

„Ако зажалиш някой ден за драмска ракия...“

Какая музыка,

слова какие!

И если сам я загущу однажды,

Не дай погибнуть мне от этой жажды.“

Поетът я рецитира на сцената на Народния театър и тъкмо по време на този концерт е бил направен запис, който присъства в интернет. През 1983 г. тази строфа е подарена като автограф за читателите на списание „Факел“ (бр. 4). Втората строфа Булат Окуджава пише през 1986 г., а през 1987 г. песента е завършена.

„Ако зажалиш някой ден за одринско вино...“

Стоишь ты рядом, а тебя не видно.

Стоишь ты рядом, да глядишь ты строго?

А как далеко к тебе дорога.

„Ако зажалиш някой ден за моими устни...“

Любовь короткая, а сколько грусти!

Не ты, наверное, тому виною.

Как в старой песенке: „Побудь еще со мною!“

Този вариант на позната-

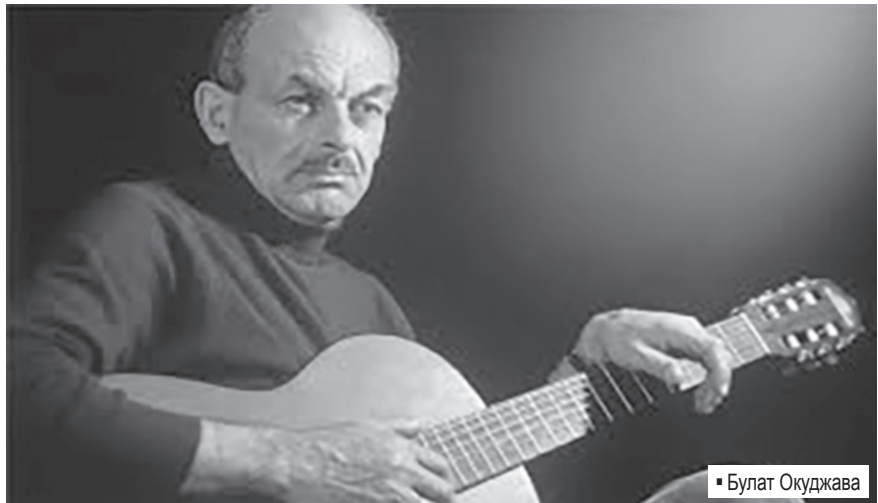

та песен, вдъхновен от стиховете на Магда Петканова, е част от репертоара на нашата изпълнителка на стари градски песни Мария Петрова заедно с оригинала, който всички българи знаем наизуст.

През тази година не можахме да отбележим с честване годишнината на тази голяма българска по-

етеса. Трябва да сме щастливи, че Тракийският женски съюз е станал част от живота ѝ, че една от най-известните интелектуалки на времето си е отдала от своите сили за съществуването му.

Днес можем само да се поклоним пред творчеството и отдадеността на Магда Петканова

■ Булат Окуджава

Булат Окуджава и Магда Петканова

Магда Петканова остава в ежедневието и бита на българина със своята песен „Ако зажалиш някой ден“. Тя се пее с любов при всяко събиране в България. Едва ли всички хора знаят по чии стихове е песента, дори мнозина смятат, че е народна песен. Това не е най-хубавото произведение на Магда

г. Булат Окуджава идва за пръв път идва в България, където взема участие в конференция на преводачи във Варна. А на 25 октомври с.г. в писмо до Любен Георгиев поетът моли Георгиев да му изпрати текста на песента „за драмската ракия“. Окуджава е чул песента „в компания“ и въпреки че не разбирал български, харесал мелодията ѝ. Сигурно Георгиев му е превел

слова какие!

И если сам я загущу однажды,

Не дай погибнуть мне от этой жажды.“

Поетът я рецитира на сцената на Народния театър и тъкмо по време на този концерт е бил направен запис, който присъства в интернет. През 1983 г. тази строфа е подарена като автограф за читателите на списание „Факел“ (бр. 4). Втората строфа Булат Окуджава пише през 1986 г., а през 1987 г. песента е завършена.

„Ако зажалиш някой ден за одринско вино...“

Стоишь ты рядом, а тебя не видно.

Стоишь ты рядом, да глядишь ты строго?

А как далеко к тебе дорога.

„Ако зажалиш някой ден за моими устни...“

Любовь короткая, а сколько грусти!

Не ты, наверное, тому виною.

Как в старой песенке: „Побудь еще со мною!“

Този вариант на позната-

■ Паметната плоча на дома на Петканови

Петканова, но е важно, че то е станало част от българската душевност. Това е като „Зайченцето бяло“ на Леда Милева. И въпреки

текста. Обаче едва при следващото си идване в България през октомври 1981 г. Окуджава започва да пише свой текст по познатия мо-

тому виною.

Как в старой песенке: „Побудь еще со мною!“

Този вариант на позната-

■ Магда Петканова и Евгения Марс във Варна

НОВА ПЛОЩАДКА НА АРДА РАЗКРИВА СПИРАЩА ДЪХА ГЛЕДКА

Панорамната площадка „Върхът“ край село Моголища е най-новата туристическа атракция в района на Горното по-

развитие на туризма на община Смолян. Уникалното съоръжение се намира на 9 км от центъра на Моголища на надморска височина 1351 метра с относителна денивелация 350 метра. От панорамната площадка се разкрива спираща дъха гледка към региона, като на юг се вижда Ардин връх, на север – вр. Карлък, кулата Снежанка и връх Момчил, на запад – с. Бориново, Черешките и Кошуте, а на изток родопския връх Ком. До площадката се стига по маршрут с. Моголища, с. Бориново. Потока като по цялото трасе има поставени насочващи табели.

ИЗТОЧНИТЕ РОДОПИ ВЕЧЕ СА ДОМ НА 11 ЗУБЪРА

Двата зубъра, които пристигнаха в Източните Родопи, вече се присъединиха към зубърското стадо, съобщават от фондация „По-диви Родопи“. Това се е случило в период на карантина и адаптация в специално ограждение. Новите допълнения са дарение от два европейски зоопарка – унгарския зоопарк Соцо край град Ниредхаза и Братиславския зоопарк в Словакия. С двете нови животни групата вече наброява 11 екземпляра. Припомняме, през 2019 г. в Родопите за първи път от столетия се роди зубърче на свобода, а това лято стадото се увеличи с още две малки. Зубърът, наричан още европейски бизон, е един от символите на природозащитата в Европа. Неговата история е пример за това как само в рамките на сто години един вид може да бъде доведен до ръба на изчезването, но с много усилия може да бъде

и възстановен. От скоро природозащитният статут на зубъра беше променен от „Уязвим“ в „Почти застрашен“ в последната актуализация на Червения списък на застрашените видове на

само 50 индивида, които населяват предимно зоопаркове и резервати. Усилията на природозащитните обаче водят до завръщането на зубрите. След реинтродукцията им в дивата природа

няколко години зубрите се върнаха и в още два района в Румъния – Южните Карпати, и България – Източните Родопи. Възстановяването на зубрите в Родопите е съвместна иници-

Международния съюз за опазване на природата (IUCN). До преди век зубрите са почти напълно изчезнали заради загуба на местообитания, дърводобив, горски пожари и екстензивно земеделие и лов. До началото на 20-ти век има

през 50-те години, популацията им се увеличила до около 1800 през 2003 г., а през миналата година бройката им достига 6200.

Към днешна дата европейският бизон е най-многочислен в Полша, Беларус и Русия. От

циатива на Национално ловно-рибарско сдружение Съюз на ловците и риболовците в България (НЛРС-СЛРБ) и Фондация „По-диви Родопи“ и е от част от дейностите по възстановяване на едрите диви тревопасни в Източните Родопи.

ИЗВОР КРАЙ ХАСКОВО ЦЕРИ НЕМИ И СЛЕПИ

Изворот край хасковското село Тракиец е един от най-лечебните на наша територия. Там в недрата водата се „въздвижва“ досущ къпалнята Силоам в Йерусалим, където според библейския разказ доста страдалци намирали лек за болезните си. Доста хора идват при аязмото и от чужбина и всички ги води вярата в божествената сила и природата. Много от тях често остават да преспят в местността. „Водата, която извира тук, е лековита“, мълвят българи и чужденци. Не са един и два случаята на слепи и неми, открили спасение.

„Изворот помага и при безплодие“, кръстят се жените на излизане от параклиса в чест на св. Анна, вдигнат около магическия кладенец. „Чудесата идват при тоя, дето вярва!“, разказваше преди време баба Кера Ванчева от хасковското село Тракиец, която първа популяризира свещената дестинация. За водата се знае отдавна, че е лековита, но само сред местните жители. Закътаното място е открито за първи път преди 150 години, след като Божието просветление завело там в съня и спяща хубавица. Тя се умила и прогледнала. Много необясними изцеления стават и днеска, нареждат възрастни хора.

Преди време на празника на св. Спас от Първомайско дошло младо семейство с 5-годишното си момченце. Детето било с травма на едното око по рождение. С вярата, че ще се излекува, родителите го настанили да спи в параклиса. Постлали му направо на пода срещу иконата на света Анна и точно над чудотворната вода. „На сутринта детето се събуди, а малко по-късно през деня вече виждаше“, разказваше баба Кера. Тя свидетелства и за друго чудо – няма девойче взело да говори ясно като тв говорителка, след като пило от лековитата вода. Какво точно станало с него, никой все още нямал логично обяснение.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец февруари: ЧЕСТИТО!

Теодора Каракостова – Кърджали.....3 февруари
Христо Калоферов – Варна.....3 февруари 1948 г.
Митрьо Митрев – Карнобат.....5 февруари 1937 г.
Мария Божкова – София.....7 февруари 1952 г.
Андон Андонов – София.....12 февруари 1938 г.
Николина Белчева – Любимец.....14 февруари 1944 г.
Коста Лъондев – Свиленград.....15 февруари 1939 г.
Тодор Каваков – Димитровград.....28 февруари 1946 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, д-р Ваня ИВАНОВА, Елена АЛЕКОВА и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044;
Златка ЯНЕВА (Сливен) – 0897601560; Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) – 0894 044 420; Веска ЛАМБОВА (Шумен) – 0877 71 85 03;
Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ХУДОЖНИКЪТ ХУБЕН ЧЕРКЕЛОВ ПИТА „ЗАЩО ТАКА СЕРИОЗНО?“

Изложбата на известния творец, роден в Кърджали и живеещ в Ню Йорк, можете да видите в музея на хумора и сатирата в Габрово

Хубен Черкелов е роден в Кърджали. Живее в Ню Йорк от 2000 година. Завършва Художествената гимназия в Казанлък и Художествената академия в София. В средата на 90-те години на миналия век е активен участник в артистичния кръг „XXL“, организиран около едноименната галерия в София. След преместването си в САЩ става популярен с картините със сюжети от банкноти и монети.

Негови творби са представени в Музея „Бронкс“ в Ню Йорк, Музея „Броган“ във Флорида, на 54-ото Биенале във Венеция, както и в други галерии в Ню Йорк, Бостън и Шарлът.

На 20 ноември 2020 година в Музея на хумора и сатирата в Габрово бе открита неговата изложба „Защо така сериозно?“. Тя продължава търсенията на твореца в областта на изображенията върху банкноти и монети на световни валути.

– Последната ти изложба „Защо така сериозно“ прекращава от миналата в тази година. Тя може да бъде видяна в Музея на хумора и сатирата в Габрово до 31 март 2021 г. Озаглавена е странно, кажи ни повече за нея.

– Заглавието на изложбата е заимствано от реплика в сцена от филма за Батман Черният рицар, в която Жокерът се връща към свой детски спомен. „Защо така сериозно?“ го пита баща му по време на семеен скандал, докато приплъзва нож по ъгълчетата на детската му уста, оставяйки една вечна усмивка-белег. Жокерът и той като мен е пленен от парите, към които, обаче не може да се отнася сериозно. По време на карнавален парад по улиците на Готъм той хвърля към тълпата купища фалшиви еднодоларови банкноти със своя лик върху тях. Но съм включил и Бенджамин Франклин, американския президент, чийто лик е върху 100-доларовата банкнота. Той, освен политик, е бил и хуморист.

– Ти продължаваш твоето 15-годишно изследване на изображенията върху банкноти и монети на световни валути. Само американска валута ли си включил в последната си изложба?

– Включил съм испански песети, базирани на Сервантес. Известният художник и неговите герои Дон Кихот и Санчо Панса през годините няколко пъти са били поставяни върху пари. Тази част от изложбата се свързва по един своеобразен начин с известната статуя на Георги Чапкънов „Дон Кихот и Санчо Панса“, която стои пред Музея на хумора и сатирата. Има и две работи, посветени на Марк Твен, възхваляван като най-великия хуморист на Америка, който натрупва бо-

гатство от своите трудове и лекции, но има навика да инвестира в неуспешни начинания и стига до фалит; и маската на Дарт Вейдър, злодеят от Междувъзвездни войни, който изненадващо се появява върху новозеландски монети.

– Малко необичайно време за изложби... Пандемията явно не ти е попречила?

– Пандемията затвори галериите и музеите, но ние, художниците, работим и планираме изложбите си напред във времето, имаме уговорени прояви, отпечатани са каталози и т.н. и нямаше как да откажа. През 2020 година направих една изложба в Тайпе, столицата на Тайван, без официално откриване, където да се събират много хора. Тя дори имаше голям финансов успех.

С директорката на Музея на хумора и сатирата Маргарита Доровска също имах уговорка отпреди години. Имах опасения, че ще се отложи, но все пак тя се състоя.

За 2021 година вероятно ще е сложно планирането, защото не е ясно дали галериите и музеите ще са отворени. Но смятам, че след няколко месеца ще стане ясно.

– Как се отрази пандемията на културния живот в Ню Йорк, където ти живееш?

– Пандемията се отрази тежко на творците, особено на изпълнителските и сценичните изкуства. Художниците бяхме по-облагодетелствани. За мен не беше трудно, защото продължих да си работя в ателието, което е в Манхатън, до Таймс Скуеър.

– Оптимист ли си за 2021 година?

– Трябва да съм оптимист. След първите 6 месеца ще видим.

Въпросите зададе Валентина ИВАНОВА („Нов живот“)

